

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
кафедра культурології та менеджменту соціокультурної діяльності

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

[Signature]
2016 р.

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА: МОДЕРНИЙ ДИСКУРС

РОБОЧА ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки ОС магістра
спеціальності 8.02010101 "Культурологія"

*Перезатверджено на засіданні
кафедри протоколом №2 від 08.09.16р*

[Signature]

Луцьк - 2016

Програма навчальної дисципліни «Українська культура: модерний дискурс» для студентів за спеціальністю 8.02010101- Культурологія, галузі знань 0201- Культура

"05" січня, 2016 р. *В.С.*

Розробник: Сиханька Оксана Анастасівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри культурології та менеджменту соціокультурної діяльності

Рецензент: Кондратик Ольга Василівна, кандидат філософських наук, доцент кафедри раціоналістики *О.Кондратик*

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри культурології та менеджменту соціокультурної діяльності

Затверджено на засіданні кафедри культурології та менеджменту соціокультурної діяльності протоколом № 7 від 14.01.2016 р. № 2 від 08.09.16р

Завідувач кафедри: _____ (проф. Давидюк В. Ф.)
(підпис) *[підпис]*

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією Інституту соціальних наук

Затверджено протоколом № 1 від 22.09.16р
протокол № 5 від 18.01.2016 р.

Голова науково-методичної комісії інституту _____ (проф. Кондратик Л.І.)
(підпис) *[підпис]*

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

протокол № 6 від 14.02.2016 р.

2016

[підпис]
(Підписав/ав)

**Структура програми навчального курсу
УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА: МОДЕРНИЙ ДИСКУРС**

Опис навчального курсу

Напря́м, спеціально́сть, осві́тно- кваліфіка́ційний рівень	Характеристика навчального курсу
Галузь знань: 0201 <i>культура</i> Спеціальність: 8.02010101 <i>культурологія</i> Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>магістр</i>	Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>3 кредити</i> Загальна кількість годин: <i>108</i> Рік підготовки: <i>1</i> Семестр: <i>2</i> Лекції: <i>24</i> Семінари: <i>10</i> Самостійна робота: <i>36</i> Індивідуальна робота: <i>38</i> Модулів: <i>3</i> Змістових модулів: <i>2</i> Вид контролю: <i>залік</i>

Пояснювальна записка

Тема української культури, її історії, сучасних тенденцій розвитку, особливості становлення тощо є достатньо ризикованою. У контексті різних дискурсів є перспектива отримати критичні зауваження, навіть звинувачення у спекуляціях, провокативності, старомодності, «доморощеності» і т. п. Але з тих же причин, мабуть, є не менше підстав піднімати ці проблеми, намагаючись, пробуючи, пропонуючи ставити питання, дивитися на відомі, знакові постаті, явища, події з новітньої позиції, переосмислюючи їх по-новому, можливо, дещо несподівано, зухвало, альтернативно. Важливим є такий методологічний підхід до проблем української історії і сучасності, який би засновувався не лише на традиційних для українського теоретичного гуманітарного дискурсу ідеях та їх тлумаченні, але й залучав інші альтернативні практики соціокультурного аналізу.

Мета курсу – презентувати концептуальні ідеї новітнього бачення української культури у контексті європейської традиції. *Завдання* полягають у наступному: з'ясувати модерні характеристики української культури;

окреслити альтернативні практики вітчизняного культурологічного дискурсу; визначити атрибутивні ознаки сучасного культурного процесу в Україні.

Вимоги до знань та вмінь студентів.

Студенти повинні *знати*:

- основні поняття та категорії сучасної культур-рефлексії;
- концептуальні ідеї вітчизняної культурологічної думки;
- альтернативні підходи до історії культури України, українськості в історичному та модерному контекстах.

Студенти повинні *вміти*:

- визначати принципів ознаки модерністської парадигми культури;
- орієнтуватися в основних тенденціях сучасного культурного процесу та його теоретичного осмислення;
- аналізувати українську культуру у контексті європейської модерністської традиції та новітньої методологічної ситуації;
- з'ясовувати специфіку культурних взаємовпливів між Україною, Росією, Європою у ретро- та перспективі.

У курсі пропонується звернути увагу на не лише власне культурні феномени крізь модерну методологічну призму. Важливою складовою курсу є аналіз само ідентифікаційних процесів української нації, європейські та візантійські транстериторіальні ефекти в Україні, європеїзм та антиєвропеїзм, постколоніальний, посттоталітарний, пострадянський синдроми, націологічні теорії, альтернативні концепції культурних феноменів, у першу чергу, літературознавства (С.Павличко, О.Забужко, Г.Агеєва, Т.Гундорова, інші), новітні філософські ідеї тощо.

Робоча програма містить структуру та опис навчального курсу, анотації до лекційних тем, питання до семінарських занять, завдання для самостійної роботи, перелік літературних джерел монографічного та періодичного характеру, методичні рекомендації для виконання індивідуальних творчих і дослідницьких робіт, критерії оцінювання.

Варто зауважити, що робоча програма рекомендується для викладання у мугістеріумі, тому наявні теоретичні знання, культура мислення, творчий потенціал студентів повинен відповідати достатньо високим вимогам.

Структура залікового кредиту

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійну роботу	Індивідуальну роботу

Змістовий модуль 1. Українська культура: дискурс народництва і модернізму в історії				
Тема 1. Дискурси народництва і модернізму: особливості становлення в українській культурі.	4	2	4	ІНДЗ
Тема 2. Націологія: основні ідеї. Пошук національної ідеї.	2		2	
Тема 3. Літературний процес: історія і сучасність. Альтернативне літературознавство.	4	2	4	
Тема 4. Європеїзм та антиєвропеїзм в українській історії.	2		4	
Тема 5. Пасіонарна ситуація в Україні. Помаранчева революція.	2	2	4	
Змістовий модуль 2. Вітчизняна культурологія: сучасний стан				
Тема 6. Альтернативи прочитання української історії та української культури.	2		2	ІНДЗ
Тема 7. Шевченкознавство: основні питання.	2	2	4	
Тема 8. Гендерна тематика в українській культурі та українській культурології.	2		4	
Тема 9. Новітні ідеї у вітчизняному філософському дискурсі.	2	2	4	
Тема 10. Сучасне мистецтво: основні тенденції.	2		4	
Всього	24	10	36	38

Тематичний план змістових модулів

Змістовий модуль 1. Українська культура: дискурси народництва і модернізму в історії

Тема 1. Дискурси народництва і модернізму: особливості становлення в українській культурі (4 год.)

Традиції теоретичного осмислення української культури та української історії. Парадокс: українська європейськість XVIII століття і провінційне хуторянство XIX. Необхідність новітнього погляду на історію і сучасність. “Радянська” версія України: специфіка політичного, соціального, культурного чинників. Посттоталітарний та пострадянський синдроми.

Народницький дискурс культури і суспільства. Література як ідеологія. Теорія і метафора “відродження”, “воскресіння” українства. Відображення позиції селянства. Традиціоналізм. Популізм. Ідеалізація “народу”, “жінки”, “громади”. Романтизація минулого. Пафос. Месіанізм. Імперативність. Безконфліктність. Позитивізм. Моралізаторство. Кирило-Мефодіївське товариство. Стара Громада. Постать Івана Франка.

Модерністський дискурс української культури: проблема становлення. Перекладацтво. Заборона української мови. Орієнтація на Європу. Естетизм. Ідея самодостатності мистецтва. Складність тематики. Космополітизм. Європеїзм. Інтелектуалізм. Демократизм. Модернізм як фемінізм. Леся Українка. Ольга Кобилянська.

Незрілість, несамотійність, обмеженість українського модернізму. Діаспорний модерністський рух.

Семінарське заняття (2 год.)

1. Народницький дискурс в українській культурі: історія становлення.
2. Дискурс модернізму: проблема визначення.
3. Українська діаспора і новітні тенденції в культурі.
4. Сучасний вимір проблеми співвідношення народництва та модернізму в українській культурі.

Завдання для самостійної роботи (4 год.)

- Творчість Лесі Українки і модернізм.
- Фемінізм Ольги Кобилянської.
- Іван Франко як редактор “Наукового вісника”.
- Модернізм як естетизм.
- Причини слабкості модерністських ідей в Україні.

Література

1. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 2002

2. Моклиця М.В. Модернізм у творчості письменників ХХ століття. – Луцьк, 1999
3. Поети «Нью-йоркської групи». Антологія. – К., 2001
4. Кобилянська О. Меланхолійний вальс (різні видання)
5. Українка Л. Драми (різні видання)
6. Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. – К., 1994
7. Павличко С. Теорія літератури. – К., 2002.
8. Ільницький М.М. Західно-українська і емігрантська поезія 20-30-х років. – К., 1992.
9. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1999

Тема 2. Націологія: основні ідеї. Пошук національної ідеї (2 год.)

Основні елементи нації: дискусія. Лев Гумільов і його концепція генези і становлення етносів. Феномен пасіонарності етносу.

Самоназва (етнонім).

Територія: географічні підвалини нації. “Органічний” патріотизм. Боротьба за територію – один з провідних моментів людської історії.

Мова. Нація як мовна спільнота. Феномен двомовності. Суржик. Проблема перекладу.

Культура. Національна культура – ознака зрілості нації. Культурний розвиток. Присутність великих постатей. Проблема месіанізму. Культура масова та елітарна: націологічний вимір. Національний геній як консолідуєчий чинник нації.

Релігія. Релігія як національний критерій. Аналогія між релігійним та національним почуттям.

Проблема *національної свідомості*. Нація як емоційна спільнота, як “спільнота долі та вдачі” (Бауер).

Сучасна Україна і пошук “*національної ідеї*”.

Завдання для самостійної роботи (2 год.)

- Концепції нації: основні ідеї.
- Етноментальність українців: особливості національного характеру.
- Проблема національної самоідентифікації: ХХ століття.
- Націологія О.Бочковського.

Література

1. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період. – К., 1993.
2. Бочковський О. Вступ до націології// Генеза. – 1995. - № 1. – С. 112-127
3. Грабовська І. Пошуки “Золотої стежки” по-українському? // Сучасність. – 1999. - № 9. – С. 80-88.
4. Забужко О. Хроніки від Фортінбраса: Вибрана есеїстика 90-х. – К., 2001
5. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1999.

6. Проблема національної еліти // Філософсько-антропологічні студії. 2000. – К., 2000. – С. 85-107.
7. Плющ Л. Вибране. У карнавалі історії. Свідчення. К., 2002.
8. Яворівський В. Що ж ми за народ такий?.. – К., 2002

Тема 3. Літературний процес: історія і сучасність.

Альтернативне літературознавство (4 год.)

Специфіка становлення і розвитку української літератури в ХХ столітті. Котляревський. Гоголь. Шевченко: міфотворець українських архетипів. Шевченкознавство як ідеологія і як філософія. Громада. Кирило-Мефодіївське товариство.

Література як ідеологія. Спадкоємність літератури ХІХ і ХХ століття. Література і політика. Класовість і партійність літератури. Публіцистика. Відсутність глибинних літературо-, мистецтвознавчих концепцій. Слабкість літературної критики. Брак естетичних і філософських ідей.

Етнографізм тематики літератури. Провінціальність. Народний театр. Специфічний образ українця (хохла, малоросіянина, холопа, християнина, селянина т. п.). *Народництво і модернізм в літературі.*

Література в діаспорі: компенсаційні функції. Література в Радянській Україні в умовах тоталітаризму. “Відлига”. Дисидентство. Самвидав. Націоналізм в літературі.

Альтернатива в літературі і літературознавстві. Бу-Ба-Бу. “Червоне колесо”. С.Павличко. Т.Гундорова. О.Забужко. В.Агеєва. Психоаналітичні штудії.

Культу письменників і їх сучасне прочитання.

“Нове покоління”. 20-річні в літературі: особливості світосприйняття.

Тема 4. Європеїзм та антиєвропеїзм в українській історії (2 год.)

Схід і Захід: проблема взаємин, протистояння, альтернативи в українській культурі. Європа та Росія як визначальні чинники зовнішньополітичної, свідомісної, ментальної, культурної орієнтації в українській культурі.

Протистояння тем *держави* у російсько-візантійській традиції та *людини* у західноєвропейській думці і їхні трансформації в українській реальності (О.Пахльовська, “Україна: шлях до Європи...через Константинополь”).

Активний ідейний *європеїзм* М.Хвильового: Європа як певний тип культурного фактора в історичному процесі, певний революційний метод. Класицистський європеїзм М.Зерова.

Антиєвропеїзм: ретро- і перспектива, причини, наслідки.

Проблема “малоросійщини” і “хохловщини”. Шляхи модернізації української нації. Феномен пасіонарності (Л.Гумільов).

Ідеологічна безальтернативність статусу України як “молодшого брата” Росії у радянський період. Категорична прозахідність культурної свідомості діаспори.

Схід і Захід в ...Україні: проблема цілісності нації.

Завдання для самостійної роботи (4 год.)

- “Східна” і “західна” ментальності в Україні: минуле і сучасність.
- Проблема євроінтеграції України: культурний аспект.
- Глобалізм та антиглобалістські цінності й Україна.
- Європоцентризм як культурна ідеологія.
- Росія як месія, “третій Рим”.

Література

1. Грабовський В. Імперія: погляд збоку // Сучасність. – 1999. - № 3. – С.110-121.
2. Пахльовська О. Біном «Україна – діаспора» сьогодні: криза і перспектива. – К., 2002.
3. Пахльовська О. Україна: шлях до Європи...через Константинополь // Сучасність. – 1994. - № 1, 2.
1. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1999.
2. Історія української еміграції / За ред. Б.Д.Лановика. – К., 1997.
3. Кіхно О. Доля української культури в європейському і світовому контексті // Генеза. – 1995. - № 1. – С. 66-72.
4. Україна і Європа // Філософсько-антропологічні студії. 2000. –К., 2000. – С. 37-84.
5. Капелюшний Л. Візантійський синдром. Постімперські хроніки України в 100 000 слів. – К., 2005.

Тема 5. Пасіонарна ситуація в Україні. Помаранчева революція (2 год.)

Феномен *пасіонарності* (Л. Гумільов). Пасіонарна і непасіонарні етноси в історії. Пасіонарність як ситуація піднесення і реалізації нації у світі. Пасіонарні спалахи.

Українська нація: *дискусійна пасіонарність* в історії. Відсутність політичної незалежності, національної ідеї, харизматичних національних лідерів. Географічні підстави української нереалізованості. Історія нездійснених шансів, викликів українства.

Помаранчева революція як вибух пасіонарності. Феноменальна революційна ситуація в Україні. Самоорганізація народних мас. Віче. Органічна цілісність і єдність Майдану.

Громадянське суспільство: вияв повноцінної, самодостатньої, зрілої нації. Цінність особистості.

Семінарське заняття (2 год.)

1. Пасіонарність: культурний аспект.
2. Етнонаціональні особливості українців.
3. Психологія Майдану як цілісного організму.
4. Цінності Майдану.
5. Майдан як віче нації.

Завдання для самостійної роботи (4 год.)

- Майданний гумор як фольклорне явище.
- Пасіонарні етноси і пасіонарні особистості.
- Харизма як вияв пасіонарності.
- Імідж, лжехаризма, псевдоцінність: психотехнології, маніпуляції свідомістю, імморалізм.
- Громадянське суспільство: основні ознаки.

Література

1. Забужко О. Let my people go. 15 текстів про українську революцію. – К., 2005.
2. Яневський Д. Хроніка «Помаранчевої революції»2. – Харків, 2005.
3. Яневський Д. Обличчя «Помаранчевої революції». – Харків, 2005.
4. Гумилев Л. Конец и вновь начало. – М., 2003.
5. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1999.
6. Колесников А. Первый Украинский. Записки с передовой. – К., 2005.
7. Юрій М.Ф. Соціокультурний світ України. – К., 2004.
8. Україна incognita/ За ред. Л.Івшиної. – К.,2005.
9. Солдатенков В.Ф. Українська революція. Історичний нарис. – К., 1999.
10. Грищенко О. Своя мудрість: Національні міфології та «громадянська релігія» в Україні. – К., 1998.
11. Андрос Є.І. Комунікативний вимір буття як фундаментальне опосередкування колізії сутності та існування // Людина в есенційних та екзистенційних вимірах. – К., 2004. –С. 155-201.
12. Проблема національної еліти // Філософсько-антропологічні студії. 2000. – К., 2000. – С. 85-107.
13. www.dai.kiev.ua

Змістовий модуль 2. Вітчизняна культурологія: сучасність

Тема 6. Альтернативи прочитання української історії та української культури (2 год.)

Потенційна альтернативність історії. Альтернативи майбутнього, минулого і сучасного: новий підхід до світу. Нова методологія історіософії. Історія як актуальний чинник сучасності.

Суперечливість української історії. Точки багатоваріантності в історії (різні можливості розвитку ходу подій). Роль особистості в історії.

Стереотипи історичних коментарів і тлумачень. Ідеологічні обмеження радянської історичної науки. Стан історії України у СРСР. Народницькі тенденції у вітчизняній історіографії: XIX-XX століття. Провінціалізм. Лжеромантизм. Пафос. Вторинність українства. Малоросія. Несамостійність концепцій, їх зв'язок з історичними теоріями “старшого брата”. Відсутність аргументованих історично обґрунтованих методів історичних досліджень.

Пошук нових методологічних засад для прочитання історичних подій. Модернізм. Психоаналіз. Структуралізм. Шизоаналіз. Біографічний метод. Метод історико-культурної реконструкції. С.Павличко: біографія А.Кримського. В.Агеєва про Лесю Українку.

Завдання для самостійної роботи (2 год.)

- Історія як актуальний чинник сучасності.
- Альтернативність майбутнього та альтернативність історії.
- Методологічна альтернатива іншої історії України.

Література

1. Пахльовська О. Біном «Україна – діаспора» сьогодні: криза і перспектива. – К., 2002.
2. Пахльовська О. Україна: шлях до Європи...через Константинополь // Сучасність. – 1994. - № 1, 2.
3. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1999.
4. Шлемкевич М. Загублена українська людина. – К., 1995.
5. Чорний О.О. Антопологічність як риса української філософії // Філософські антропологічні читання '96. – К., 1997. – С. 130-133.
6. Капелюшний Л. Візантійський синдром. Постімперські хроніки України в 100 000 слів. – К., 2005.

Тема 7. Шевченкознавство: основні питання (2 год.)

Шевченкознавство: особливе місце у вітчизняному літературознавстві. *Ідеологізуюче шевченкознавство*. Шевченко-предмет. Шевченко-функція. Культ Шевченка як життєвого героя. Авторський міф як модель чуда.

Україна – Росія у шевченківському світогляді: “міфологема двох сіл” (О.Забужко). Естетика демонічного. Братство і упиризм як дві форми кровного зв'язку. Соціально-революційний смисл Шевченкового міфа: від Малоросії до України.

Етика “Кобзаря”. Онтологічна природа зла.

Україна як міфологічний концепт. Проклін нереалізованості. Метафізичний гріх України: зневоленість. Архетип могили. Козаки як “заложні мерці”. Шлях святості. Визвольна місія Слова. Шевченків міф сьогодні.

Семінарське заняття (2 год.)

1. Основні напрямки становлення шевченкознавства.
2. Тарас Шевченко як міфотворець.
3. Шевченко і Росія.
4. Шевченко й Україна.
5. Етика “Кобзаря”.

Завдання для самостійної роботи (4 год.)

- Шевченко у радянському літературознавстві.
- Символічні образи шевченківського дискурсу.
- Проблема спокути Україною та українцями національних гріхів.
- Шевченко і сучасність.
- Шевченко як бренд.

Література

1. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського осмислення. – К., 2001
2. Шевченко Т.Г. Кобзар. – К., 2004
3. Шевченко Т.Г. Повне зібрання творів: У 6 т. – К., 1964
4. Грабович Г. До історії української літератури: Дослідження, есе, полеміка. – К., 1997
5. Грабович Г. Шевченк як міфотворець. Семантика символів у творчості поета. – К., 1991
6. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1999
7. Історична міфологія в сучасній українській культурі. К., 1998
8. Скуратівський В. Спостереження за сучасною українською «мітологією»// Історія і культура. - К., 1996

Тема 8. Гендерна тематика у вітчизняній культурології (2 год.)

Феномен *гендеру* в сучасній культурології. Гендер як соціокультурне явище. Гендер як модна тема. Гендерні спекуляції. Гендер у споживацькому суспільстві та масовій культурі. Гендер і *симуляція*. Гендер і реклама. Гендер і політика. Феномен *спокуси* в сучасній культурі.

Фемінність і *маскулінність*. Проблеми гендеру і *фемінізм*. Сучасна філософія і феміністичні ідеї. Історія феміністичного руху в Україні. Модернізм як фемінізм. Леся Українка. Ольга Кобилянська.

Жіночі та чоловічі образи в сучасній українській літературі. Процеси фемінізації та маскулінізації в сучасному соціумі. Образ жінки-Барбі, жінки-матері, жінки-бізнес-вумен, жінки-«жінки-з-веслом». Проблема рівноправ'я: політичного, культурного, соціального, ментального, фізичного.

Мас-медіа і гендерні проблеми.

Завдання для самостійної роботи (4 год.)

- “Гендер” – “модна” тема.
- Фемінізм в Україні.
- Гендер і маніпуляції.
- Символ жінки в Україні: народницький і модерністський дискурси.
- Образ сучасної українки та сучасного українця.

Література

1. Гендерна перспектива. – К., 2004.
2. Гендер і культура. Збірник статей. – К., 2001.
3. Жінка як текст: Емма Андіївська, Соломія Павличко, Оксана Забужко: фрагменти творчості і контексти. – К., 2002.
4. Забужко О. Польові дослідження з українського сексу. – К., 2002.
5. Зборовська Н., Ільницька М. На карнавалі мертвих поцілунків. Феміністичні роздуми. – Львів, 1999.
6. Павличко С. Фемінізм. – К., 2002.
7. Хамітов Н.В. Екзистенційний вимір статі // Людина в есенційному та екзистенційному вимірах. – К., 2004. – С. 223-244.

Тема 9. Новітні ідеї у вітчизняному філософському дискурсі (2 год.)

Вітчизняна філософська думка і новітні тенденції у сучасній західній філософії: проблема співвідношення, взаємозапозичення, трансформації. Старі “радянські” міхи нової філософської практики. Нове прочитання “старих” проблем. Проблема перекладу.

Класичні, неklasичні та постнеklasичні підходи у методології. Етичний вимір культури (В.Малахов). Метаестетика (В.Личковах). Некласична традиція і класична наука у філософуванні В.Загороднюка.

Філософія як поетика буття, феноменологія часу, філософія краси, метафізика твердого тексту, третій образ в аут-модерні О.Босенка.

Філософія самотності, філософія мистецтва Н.Хамітова: подолання розірваності культури й життя, мистецтво як вирішення суперечностей життя.

“Український постмодерн”: народний, автентичний, вторинний.

Пошук автентичності: спроба відродження.

Семінарське завдання (2 год.)

6. Філософські ідеї В.Возняка.
7. Некласичні тенденції у вітчизняній філософії.
8. “Про інше” О.Босенка.
9. Культура як спосіб буття (онтологічний поворот у філософії).

Завдання для самостійної роботи (4 год.)

- “Народний” постмодерн: проблема вторинності.

- Часопис “Ї”: філософія, спосіб життя, світогляд, література.
- Традиціоналізм української філософської реальності.
- “Радянська” філософська традиція: чи є це філософія.

Література

1. Возняк В. Контрапункт душі і духу: Досвід тонального розпізнання // Філософська і соціологічна думка. – 1993.- № 7-8. – С. 53-74.
2. Возняк В.С. Метафізика рассудка и разума. Опыт несистематической самокритики. - К., 1994.
3. Босенко А.В. Рэквием по нерожденной красоте. – К., 1993
4. Босенко А.В. О другом. Симуляция пространств культуры. – К., 1999
5. Быстрицкий Е.К. Феномен личности: мировоззрение, культура, бытие. – К., 1991.
6. Бытие человека в культуре (опыт онтологического подхода). – К., 1992.
7. Загороднюк В. Класична раціональність і постнекласична наука // Генеза. – 1995.- № 1. – С. 14-28.
8. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття. – К., 1997.
9. Личковах В.А. Авангард – постмодернізм – універсалізм: зміна парадигм некласичної естетики // Філософська і соціологічна служба. – 1996. - № 7-8. – С. 142-165.
10. Личковах В.А. Леверкюнівська душа авангарду // Філософська і соціологічна думка. – 1992. - № 9. – С. 37-52.
11. Личковах В.А. Світовідношення як переживання // Філософська і соціологічна думка. – 1996. - № 7. – С.121-136.
12. Мамардашвили М.К. Классический и неклассический идеалы рациональности – Тбилиси, 1984.
13. Хамитов Н. Освобождение от обыденности. – К., 1995.
14. Хамитов Н. Философия одиночества. – К., 1995.

Тема 10. Сучасне мистецтво: основні тенденції (2 год.)

Сучасне мистецтво: особливості визначення та репрезентації. Взаємозапозичення західних та українських мистецьких практик: історія і сучасність. Проблема первинності і вторинності естетичних цінностей. «Столиця» і «провінція» в українському мистецькому просторі.

Сучасне українське кіно: естетика і прагматика. «Мамай» Санініна. Традиція поетичного кіно і сучасні вимоги часу. Творчість Шапіто. Мейнстрім в українському кінематографі. Документальне кіно. Фестиваль «Молодість».

Галерейно-виставкова діяльність. Постмодерні тенденції в мистецтві. Участь України у Венеціанських бієнале. Мистецтво А.Сидоренко.

Музична культура. М.Скорик. Масова культура: цінності споживацького суспільства. Естрада: становлення українського шоу-бізнесу.

Фольклор: сучасне прочитання. Пошук самоідентифікації. Етно-музика. Етно-джаз. Етно-рок. Творчість Мар'яни Садовської. «Древо». «Божичі».

Завдання для самостійної роботи (4 год.)

- Українське кіно: проблема присутності в сучасній культурі.
- Масова культура і проблема становлення нації.
- Сучасне документальне кіно.
- Фестивальна культура в Україні.
- Архітектурний «бум» і проблема естетичних цінностей.

Література

1. Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. – К., 1994.
7. Малахов В.А. Етика. – К., 2001.
2. Малахов В.А. Искусство и человеческое мироотношение. – К., 1988.
3. Панченко В.І. Мистецтво в контексті культури. – К., 1998.
4. Підбірка журналів «Кіно-коло».
5. «Дзеркало тижня» (різні видання).

Індивідуальна робота

Важливість індивідуального завдання у вигляді *культурологічного есе, аналітичної довідки, історико-культурної розвідки, реферативного нарису* полягає у необхідності конкретного, цільового, спрямованого застосування теоретичного матеріалу курсу і його методологічних засад. Пропонується спробувати новітньо, модерно, використовуючи сучасні методи дослідження (психоаналіз, шизоаналіз, структуралізм, семіотика, функціоналізм, біографічний метод, герменевтика, філософія розуміння, метод деконструкції, інші) проаналізувати конкретну історичну подію, культурний феномен, визначну постать.

Робота повинна містити обґрунтування обраного методу, його коротку характеристику, власне мету, завдання дослідження, зроблені висновки.

Можна було б рекомендувати, щоб студенти звернулися до непересічних, суперечливих, малодосліджених особистостей української культури та історії. Або ж, навпаки, на контрасті цікаво і корисно для теоретичного та екзистенційного дискурсу сучасної культури оглянути, окреслити, описати загальновідомі і визнані постаті вітчизняного історичного простору. Це може стосуватися як фігур давніх часів, «міфологічного» характеру, «героя притчі», або це може стати актуальна брендова чи потенційно цікава людина чи подія. Вибір теми, матеріалів для його розкриття, обґрунтовувана позиція, напевне, є головним акцентом індивідуального завдання.

Рекомендується поділити індивідуальне науково-дослідне завдання на дві частини. Перша частина могла б стосуватися власне історичного контексту досліджуваної проблеми (у площині змісту першого модулю). Друга ж презентувала сучасний вимір теми із застосуванням новітніх методологічних ідей або пропонувала б аналіз актуального явища, процесу, постаті, тенденції

в сучасній Україні (другий змістовий модуль) із перспективою і багатогранністю його вивчення та осмислення.

Оцінювання

Розподіл балів

Поточне оцінювання										Підсумкове оцінювання			Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					МКР 1	МКР 2	ІН ДЗ	100
20					20								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	20	20	20	
40										60			

Критерії оцінювання

- вміння аналізувати історико-культурний матеріал у традиційному та не-класичному контекстах;
- культура ведення дискусії;
- аргументована власна позиція;
- вміння поєднувати теоретичні ідеї та реальні феномени культури;
- проводити порівняльні характеристики культурних тенденцій в Україні, Росії, Європі;
- творче (по можливості, новаторське) осмислення української культури;
- екзистенційне сприйняття тематики і проблематики курсу.

Рекомендована література

1. Андрухович Ю. Пісні для мертвого півня. – Івано-Франківськ, 2004.
2. Андрухович Ю. Екзотичні птахи і рослини. – Івано-Франківськ, 2002.
3. Андрухович Ю. Дванадцять обручів. – К., 2004
4. Босенко А. О другом: симуляція пространств культури. – К., 1996.
5. Босенко А. Реквием по нерожденной красоте. – К., 1992.
6. Бочковський О. Вступ до націології// Генеза. – 1995. - № 1. – С.112-127.

8. Быстрицкий Е.К. Феномен личности: мировоззрение, культура, бытие. – К., 1991.
9. Бытие человека в культуре (опыт онтологического подхода). – К., 1992.
10. Вишенський С. Метастази. – К., 2003.
11. Возняк В. Контрапункт душі і духу: Досвід тонального розпізнання // Філософська і соціологічна думка. – 1993.- № 7-8. – С. 53-74.
12. Возняк В.С. Метафізика рассудка и разума. Опыт несистематической самокритики. - К., 1994.
13. Гендер і культура. Збірник статей. – К., 2001.
14. Гендерна перспектива. – К., 2004
15. Грабовська І. Пошуки “Золотої стежки” по-українському? // Сучасність. – 1999. - № 9. – С. 80-88.
16. Грабовський В. Імперія: погляд збоку // Сучасність. – 1999. - № 3. – С.110-121.
17. Грабовський Г. Поет як міфотворець: Семантика символів у творчості Тараса Шевченка. – К., 1998.
18. Гундорова Т. Атомний дискурс і Чорнобильська бібліотека, або як зустрілися Пашковський з Бодрійяром// Кур’єр Кривбасу. - 2004. - № 174. – С.149-168.
19. Енциклопедія постмодернізму. За ред. Ч.Вінквіста та В.Тейлора. – К., 2003.
20. Жінка як текст: Емма Андієвська, Соломія Павличко, Оксана Забужко: фрагменти творчості і контексти. – К., 2002.
21. Забужко О. Польові дослідження з українського сексу. – К., 2002.
22. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період. – К., 1993.
23. Забужко О. Хроніки від Фортінбраса: Вибрана есеїстика 90-х. – К., 2001.
24. Забужко О. Шевченків міф України: Спроба філософського осмислення. – К., 2001.
25. Загороднюк В. Класична раціональність і постнекласична наука // Генеза. – 1995.- № 1. – С. 14-28.
26. Зборовська Н., Ільницька М. На карнавалі мертвих поцілунків. Феміністичні роздуми. – Львів, 1999.
27. Ільницький М.М. Західно-українська і емігрантська поезія 20-30-х років. – К., 1992.
28. Ірванець О. Роман про Рівне-Ровно. – К., 2001.
29. Історія української еміграції / За ред. Б.Д.Лановика. – К., 1997.
30. Кіхно О. Доля української культури в європейському і світовому контексті // Генеза. – 1995. - № 1. – С. 66-72.
31. Козловски П. Философские эпопеи, Об универсальных синтезах метафизики, поэзии и мифологии в гегельянстве, гностицизме и романтизме // Вопросы философии. – 2000. - № 4. – С. 37-52.
32. Левчук Л.Т. Західноєвропейська естетика ХХ століття. – К., 1997.

33. Личковах В.А. Авангард – постмодернізм – універсалізм: зміна парадигм некласичної естетики // Філософська і соціологічна служба. – 1996. - № 7-8. – С. 142-165.
34. Личковах В.А. Леверкюнівська душа авангарду // Філософська і соціологічна думка. – 1992. - № 9. – С. 37-52.
35. Личковах В.А. Світовідношення як переживання // Філософська і соціологічна думка. – 1996. - № 7. – С.121-136.
36. Людина в есенційних та екзистенційних вимірах. – К., 2004
37. Лях В. Трансцендентний вимір людського буття // Генеза. – 1996. - № 1. – С. 14-23.
38. Малахов В.А. Етика. – К., 2001.
39. Малахов В.А. Искусство и человеческое мироотношение. – К., 1988.
40. Мамардашвили М.К. Классический и неклассический идеалы рациональности – Тбилиси, 1984.
41. Матвієнко С. Дискурс формалізму: український контекст. – Л., 2004.
42. Модернізм: Аналіз і критика основних напрямлень. – М., 1970.
43. Моклиця М.В. Модернізм в творчості письменників ХХ століття. – Луцьк, 1999.
44. Неборак В. Введення у Бу-Ба-Бу. – К., 2003.
45. Оксана Забужко: [Кілька записаних монологів]/ Т.Прохасько. – Івано-Франківськ, 2003.
46. Ортега-і-Гасет Х. Вибрані твори. – К., 1994.
47. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. – К., 1999.
48. Павличко С. Зарубіжна література: Дослідження та критичні статті. – К., 2001.
49. Павличко С. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм: Складний світ Агатангела Кримського. – К., 2000.
50. Павличко С. Теорія літератури. – К., 2002.
51. Павличко С. Фемінізм. – К., 2002.
52. Панченко В.І. Мистецтво в контексті культури. – К., 1998.
53. Пахльовська О. Біном «Україна – діаспора» сьогодні: криза і перспектива. – К., 2002.
54. Пахльовська О. Україна: шлях до Європи...через Константинополь // Сучасність. – 1994. - № 1, 2.
55. Поети “Нью-Йоркської групи”. Антологія. – Харків, 2003.
56. Попович М. Нарис історії культури України. – К., 1999.
57. Попович М.В. Рациональність і виміри людського буття. – К., 1997.
58. Прохасько Т. Непрості. – Івано-Франківськ, 2002.
59. Процюк С. Лицарі стилосу та кав'ярень: Есеї про дев'ятидесятників. – К., 1996.
60. Реконструкція світоглядних парадигм (Нові тенденції в західній філософії) / Лях В.В., Соболев О.М., Любимий Я.В. та ін. – К., 1995.
61. Соболев О.М. Постмодерн і майбутнє філософії. – К., 1997.
62. Соловей Е.С. Українська філософська лірика. – К., 1999.

63. Сучасне природознавство: когнітивний, світоглядний, культурно-історичний виміри. – К., 1995.
64. Табачковський В.Г. Феномен відчуження крізь призму перевтілених форм людського світовідношення // Відчуження: минувшість і сьогодення. – К., 1995. – С. 5-98.
65. Філософія. Світ людини. Курс лекцій. – К., 1999
66. Філософсько-антропологічні студії. 2000. – К., 2000
67. Філософсько-антропологічні читання' 96. – К., 1997
68. Хамитов Н. Освобождение от обыденности. – К., 1995.
69. Хамитов Н. Философия одиночества. – К., 1995.
70. Шлемкевич М. Загублена українська людина. – К., 1995.
71. Щербатюк А. Вітер осянянь. Підстави нової чуттєвості. – Львів, 2001.
72. www.dai.kiev.ua

3MICT